

Další regulace: Omezování orby

Jaromír Chochola

Napřed citace nařízení:

DZES 6: Minimální pokryv půdy pro zamezení vzniku holé půdy v nejcitlivějších obdobích

Orná půda: Žadatel zajistí v období po sklizni hlavní plodiny minimálně do 31. 10. daného roku pokryv na minimálně 80 %

- založení porostu ozimé plodiny nebo víceleté pícniny,
- ponechání strniště sklizené plodiny na dílu půdního bloku do založení porostu následné jarní plodiny,
- podmítnutí strniště sklizené plodiny a jeho ponechání bez orby až do založení porostu následné jarní plodiny,
- ponechání půdy po pásovém zpracování do založení porostu následné jarní plodiny, nebo osetí dílu půdního bloku meziplodinou po sklizni hlavní plodiny a zachování souvislého porostu meziplodiny nejméně do 31. října

Je to odsouhlasená regulace a musíme s ní nadále žít. Asi to zvládneme, ale zdravý rozum se docela vzpírá. Zdůvodnění regulace spočívá na dvou principech: 1. nepokrytá půdy je náchylnější k vodní erozi a k rozplavování půdní struktury prudkými dešti a 2. orba v časnějším podzimu, za vyšších teplot zvyšuje mineralizaci půdní organické hmoty a tudíž emise oxidu uhličitého z půdy. Omezovat tyto procesy je jistě chvályhodné, ale tak jednoduché to opravdu není. Nevím, kolik těch prudkých dešťů a erozních událostí v říjnu u nás skutečně přichází, ale odhaduji, že jsou velmi vzácné, říjen je tady u nás spojen spíše s dlouhodobějšími srážkami mírné intenzity. Určitě však častěji vzniká riziko, že po deštivém říjnu budeme v listopadu orat promočená pole, že půda se při orbě nebude drobit a místo žádoucího nakypření a provzdušení ji budeme jen přehrnovat. Lesknoucí se „lavice“ na takto zoraných polích jsou pro zemědělce dost odstrašující pohled. Ale emise, mineralizaci na takto zoraném poli jsme určitě úspěšně minimalizovali. Otázkou je, co tu příští rok naroste.

Z té regulace vychází jednoznačně preference hospodaření bez orby a to je vlastně to, co mi na tom celém vadí. Orba jistě není jediným způsobem základního zpracování půdy, zajímavých alternativ je celá řada, ale proč se o tom nemůže svobodně rozhodnout zemědělec pro svá pole sám? Proč mu to chce někdo nařizovat nebo ho do jiných alternativ administrativně tlačit?

Pro cukrovou řepu se různé způsoby základního zpracování v posledních dvaceti letech zkoušely v našem okolí několikrát. Velmi důkladné, víceleté pokusy organizovala německá cukrovarnická společnost Südzucker. Výsledky, výnosy, pokud vím, nikdy nebyly jednoznačné, ale orbě konkurovalo pouze hluboké kypření. U nezpracované půdy nebo u mělkého kypření byly vždy problémy se vzešlostí a kompletností porostu. Emise z půdy se v těchto pokusech neměřily, ale osobně nevidím, že by mohl být velký rozdíl mezi tím hlubokým kypřením a orbou – aerace půdy a s tím souvisící mineralizace tu nemůže být moc odlišná. Potíže se vzešlostí u mělkého zpracování souvisely s příliš mělkým uložením osiva do půdy, s organickými zbytky na povrchu a s ucpáváním botek secích strojů, s vyšším výskytem škůdců – chvostokoci, dřepčící, slimáčky, hraboši. Jsem přesvědčen, že i cercosporióza a ostatní houbové choroby listů, které se primárně na listy dostávají z půdy budou víc hrozit na mělce zpracované půdě, protože inokulum se bude v povrchové vrstvě koncentrovat. Ostatně, integrovaná ochrana rostlin u mnoha chorob a škůdců právě zapravení do hlubších půdních vrstev (orbou) považuje za jedno ze základních opatření. Dobrý hospodář musí zvažovat i tyto faktory

a měl by se podle svých podmínek rozhodnout, co zvolí, do jakého rizika půjde, do jakých strojů bude investovat. Samozřejmě, na erozně ohrožených plochách je nutno zpracování půdy přizpůsobit, ale kritické období tu nastává na jaře, přibližně od poloviny dubna do poloviny května a tady nepomůže oddálené zpracování v listopadu, nýbrž přerušení spádnice zasakovacími pásy, plečkování apod. U větších erozně ohrožených ploch je asi nejnadějnější technologií strip-till, tato technologie ovšem vyžaduje nákladné investice.